

Groen Thurlede

Schiedamse Volkstuindersvereniging Thurlede

Jaargang 6, editie 3, herfst 2022

Sneeuw in juni?

In juni zorgde deze aanblik van de ingang van ons tuincomplex voor verwarring. Lag daar sneeuw? Maar nee, de vlokken zijn populierenzaden van grauwe abelen. Onder abelen valt bijvoorbeeld de zilverpopulier, waarvan de takken en knoppen wit behaard zijn. En in de maand juni laat deze boom het witte, katoenachtige zaad los. Glad is het ook niet, deze katoenachtige sneeuw. Gelukkig maar!

Bijzondere bij

Voor wie niet thuis is in de wereld van de ruim 350 soorten wilde bijen in Nederland zal deze foto die imker Marcel Polak onlangs genomen heeft niet veel meer betekenen dan een fraai plaatje van een fraaie bij. Voor Marcel is dit echter een heel speciale bij, want het is een Slangenkruidbij. Die soort komt eigenlijk alleen maar voor in Limburg en omstreken. In West-Nederland is de soort maar één keer eerder waargenomen, in 2020 in Den Haag. Als je zo'n soort tegenkomt in Schiedam, is dat een echte opsteker.

Levend landschap

Wat hebben we wat afgewandeld tijdens de coronajaren. Natuurlijk bleven we dicht bij huis. Die wandelmania was aanleiding voor Stedelijk Museum Schiedam om de tentoonstelling Levend Landschap samen te stellen. Er zijn werken te zien van Jan van Goyen, Johan Barthold Jongkind, Jan Sluijters en Charley Toorop. Zij schilderden het landschap in de Zuid-Hollandse Maasdelta. De tentoonstelling is nog te zien t/m 6 november 2022. Op de afbeelding de Brandersbuurt in Schiedam, geschilderd door Wim Motz.

Asbest?

Na de oproep van het bestuur om verdachte constructies aan te melden die mogelijk asbest zouden kunnen bevatten, zijn 5 gevallen aangemeld. Eén bleek niet relevant en van de 4 andere (beschoeiingen) zijn monsters genomen. Deze zijn opgestuurd naar een gespecialiseerd laboratorium voor nadere analyse. Wij wachten nog op de uitslag.

Welkom

Tuin 137 Marco v.d. Windt
Tuin 204 Rudi Reinders

Voor in de agenda

2 en 16 september klaverjas/jokeren (20 uur, 3 euro)
10 september bingo (20 uur, 12.50 euro)
27 november om 11 uur Sinterklaasfeest

Groen Thurlede

Van de redactie

Wij zijn Poldervaart-binnenkomers. Van die kant komen we altijd het park op. Bruggetje over - even genieten van de waterlelies – linksaf langs het water. Heerlijk die rust daar al en dan draaien we naar rechts door het hek ons park op. De westenwind breekt op de hoge populieren langs de vaart. De temperatuur is meteen enkele graden hoger dan daarnet en we zijn er. De stoplichten en het razende verkeer zijn op slag vergeten. Rust. De parasol omhoog, stoelen naar buiten, kop thee of koffie. We hebben het niet echt slecht toch?

Soms komen we van de andere kant het complex op en doorkruisen de bloemenzee aan weerszijden van het pad. Hoe lang is het geleden, dat ik daar met de werkploeg – tot aan mijn kruis in het onkruid – moest wieden. Dan langs het bord "Alle tuinen bezet" tegenover de winkel. Ook daar heb ik veel plezier van. De kantine met jeu de boules baan laat ik links liggen.

Ik at weer haring en zie allerlei spelactiviteiten op mijn e-mail aangekondigd. Kortom; het gaat goed met ons Thurlede. Klap op de vuurpijl: "Dit nummer barsten we van de binnengekomen copy".

We hadden witte vlieg in de kas, onze regenton staat droog, de zon zou iets mogen dimmen van ons, maar dit jaar geen slakken. De natuur mooi soms wonderschoon, maar af en toe niet naar onze wens.

Deadline winternummer

Tekst (maximaal 750 woorden) en foto's (hoge resolutie) mag je mailen naar jvdwa10@planet.nl. De redactie bepaalt of je bijdrage geplaatst wordt. De deadline voor het winternummer is 15 november 2022.

4	Zevenblad
5	Gedicht
6	Gezond met een volkstuin
7	Vogels op Thurlede
8/9	Thurleven
10/11	Duurzaam tuinieren
12	Interview
14/15	Bestuurszaken

COLOFON

Redactie

Karin Bannink, Ellen Boonstra-de Jong, Ben van den Broek, Theo Reyman, Jan van der Waal, Wies van der Waal-van Noort

Drukker

Editoo B.V. Arnhem

Omslag

Patrick van Huët

Redactieadres

jvdwa10@planet.nl. Groen Thurlede is een uitgave van de Schiedamse Volkstuindersvereniging Thurlede www.volkstuinenthurlede.nl

Zevenblad, *Aegopodium podagraria*

Karin Cox | Commissie natuurontwikkeling en groenbeheer

Bij de overname van mijn tuin vele jaren geleden groeide er niet veel. Er was wel een stuk langs de sloot met prachtige kantachtige witte schermbloemen die zweefden boven een veld van vingervormig bladgroen. Ik was blij tenminste wat bloemen in mijn nieuwe tuin te hebben en gaf ze tijdens de eerste droge weken zorgvuldig water. Tot ik leerde dat wat ik inmiddels had geïdentificeerd als zevenblad ook wel tuinaansverdiert genoemd werd, en waarom.

Zevenblad is een vaste plant uit de schermbloemenfamilie hier geïntroduceerd door de Romeinen die het gebruikten als bladsla en als medicinale plant. De plant kan op allerlei plekken in de tuin opduiken, maar houdt vooral van plaatsen met veel schaduw. Het onkruid is te herkennen aan het 7-delig samengestelde blad. Vandaar de naam zevenblad. De plant wordt zo'n 60 centimeter hoog en bloeit van mei tot september met witte (en soms roze) bloemetjes.

Zevenblad verspreidt zich door een netwerk van vlezig witte wortels. Een piepklein stukje is al genoeg om een nieuwe plant te vormen. De wortelstok groeit makkelijk onder heggen en paden door en de plant groeit ook in schaduwrijke plekken en dwars door andere planten inclusief gras heen. Bestrijding is dan ook erg lastig.

Bestrijden

Onnodig te zeggen dat je geen gif zoals glyphosate (Roundup) moet gebruiken. Niet alleen werkt het niet. Je berokkent ook grote schade aan andere planten, de bijen en het milieu. Gif (of andere middelen zoals azijn, kokend water, of wat je ook maar denkt te kunnen gebruiken) doodt nooit het hele wortelstelsel en een klein stukje wortel is genoeg om weer terug bij af te zijn. Afdekken met zwart landbouwplastic helpt wel, maar het is wel een kwestie van de aanhouder wint en een groot stuk zwart plastic in de tuin verdient ook geen schoonheidsprijs.

Zevenblad recepten

Het beste recept komt uit Miles Irving's 'The Forager Handbook'. Hij mengt een paar handen grof gehakt jong blad samen met een scheut lekkere olijfolie, knoflook, zout en peper door een smeuge aardappelpuree.

Of maak pesto door in een vijzel of keukenmachine 2 handen zevenblad, een teen knoflook, 50 gr. walnoten en een handje parmezaanse- of overjarige kaas tot puree te draaien. Voeg olijfolie toe tot het een smeuge structuur heeft en breng op smaak met zout en peper en een kneepje citroen.

Een tuinders werk is nooit gedaan en dat is ook hier het geval. Start in het vroege voorjaar met wieden en haal zoveel mogelijk van de wortel uit de grond. Met behulp een wieden is het goed te doen. Jaarlijks mulchen helpt om het wieden te vergemakkelijken. Helemaal uitroeien lukt nooit daarvoor kan de wortelstok te grote afstanden afleggen en je krijgt het nooit helemaal weg tussen de wortels van andere planten en heggen.

Eten

Of volg het voorbeeld van de Romeinen en hou het in toom door het jong te plukken. Zevenblad is zeer voedzaam en bevat onder andere vitamine C, kalium, calcium en magnesium. Oogst het blad voor de bloei. Roer door de soep, meng door de pasta of door de sla. Jong blad ruikt en smaakt naar peterselie en kan op dezelfde manier worden gebruikt. Maar ongeacht hoeveel pesto of andere recepten je ook maakt, je beste strategie is net als ik het frisse groen en mooie bloemschermen te bewonderen en aanvaarden dat er plekken zijn waar de plant weinig kwaad kan. Zevenblad is een uitstekende bodembedekker op schaduwrijke plekken en de bijen zijn er dol op.

Het lieve voorblad-egeltje

Jan van der Waal

Kijkt ons terecht verwijtend aan
Jaarlijks leggen uiterst inhumaan
Dankzij ons geliefde autootje
200.000 egeltjes het loodje
Op de Nederlandse autobaan.

De bolide nadert als een schicht
Met voor zich uit verblindend licht
Razendsnel rolt ons lief gevalletje
Zich toch nog tot een balletje
Met stijf de oogjes dicht.

In een flits is het voorbij
De pennen vormen geen partij
De auto heeft gewonnen
En het egelleven net begonnen
Eindigt zielloos, een levenloze brij.

De tuinman door schuldgevoel bekropen
Besluit een egelhuis te kopen
En dat gedroomde domicilie
Van een egeltjesfamilie
"Het Behouden huis" te dopen.

Mensen met volkstuin zijn gezonder dan buurtgenoten zonder

Tekst en foto's Theo Reyman

Wat hobbytuinders allang aan lijf en geest ondervinden, wordt door onderzoek bevestigd; tuinieren is goed voor mensen. Uit een onderzoek van een Wagenings instituut blijkt, dat stedelingen met een volkstuin gezonder zijn dan stedelingen zonder. Volkstuinders – moestuinders en mensen met een 'verblijfstuin' met een huisje op een volkstuincomplex – bewegen meer dan buurtgenoten zonder. Vooral voor ouderen heeft een volkstuin een positief effect op de gezondheid.

Dit valt te lezen in een uitvoerig artikel van de hand van Bert Nijmeijer in HP/De Tijd. Het verscheen deze zomer onder de titel Je eigen paradijsje. Volkstuinders, zo vervolgt de publicatie, ouder dan 62 jaar, melden beduidend minder gezondheidsklachten dan even oude burens zonder volkstuin en gaan minder vaak naar de huisarts. De tuinders zijn tevredener met het leven en voelen zich minder eenzaam dan hun niet-tuinierende burens.

Als het over de populariteit van volkstuinen gaat, dan gaat het meestal over de wachtlijsten voor een volkstuin in met name de Randstad. In Amsterdam staan bijvoorbeeld zesduizend mensen op de wachtlijst voor een tuin en een huisje op illustere tuincomplexen als Nieuwe Levenskracht of Amsterglorie, waar schrijver Jan Wolkers een tuintje had. Omdat er in Amsterdam ook ongeveer zesduizend volkstuinen zijn, kun je 'wachten tot er iemand neervalst', zoals iemand tegen de omroep NH Nieuws zei.

Gekkenhuis

"Even voor de duidelijkheid", zegt Ruud Grondel, voorzitter van de landelijke volkstuinbond AVVN, "als we het hebben over volkstuinen onderscheiden we verblijftuinen met een tuinhuisje en moestuinen. Voor beide is grote belangstelling. Die zien we al vijf of tien jaar stijgen. De trend heeft door

corona nog een zwiep gekregen. Het is een fenomeen in heel Europa. De Zwitsers vroegen ons; is het bij jullie ook zo'n gekkenhuis?"

Grondel kwam overigens ook al eens uitvoerig aan het woord in een interview met Groen Thurlede. Hij blijft zich inzetten voor de volkstuinverenigingen, die hij 'gewortelde gemeenschappen' noemt. "Nog meer dan de parken en plantsoenen zijn ze de meest biodiverse plekken in de stad; de vrijheid op om jouw stukje grond te planten of verbouwen wat je wilt, zorgt in de tuintjes voor een grotere variatie dan in gemeentelijk groen".

Huisje voor twee ton

De landelijk voorzitter ziet dat de schaarste de prijzen van tuinen-met-tuinhuisje soms flink opdrijft. "Ons advies is om een maximum prijs in te stellen. Het beste is om de grond in eigendom van de vereniging te houden. De leden zijn alleen eigenaar van het huisje en krijgen de tuin in bruikleen. Als je dat niet doet, heeft de markt vrij spel. In Wenen, waar ze de beperkingen voor permanent verblijf op de tuinen hebben opgeheven, is laatst een tuinhuisje verkocht voor twee ton".

Braamsluiper doet naam eer aan

Vogels op Thurlede

Tekst en foto

Ben van den Broek

De Braamsluiper is een vogel die vaak onopgemerkt blijft en pas opvalt als hij uitbundig zingt. Vooral de weken rond Koningsdag is hij uitgebreid te horen. De rest van het jaar is hij zwijgzaam. De Braamsluiper zingt een snelle, klepperende ratel, vaak voorafgegaan door een brabbelende zang met scherpe tonen. De meest gehoorde roep is een korte tik die klinkt als twee steentjes die tegen elkaar worden geketst. Broedt vanaf eind april, één of twee legfels per jaar van 3-7 eieren. Het mannetje bouwt één of meerdere nesten, een simpele bodem om vrouwtjes te verleiden. Dit kan later gebruikt worden om het definitieve nest op te bouwen, een diepe kom van grassen. Na 11-12 dagen broeden, zitten de jongen nog 12-13 dagen in het nest. Na het uitvliegen worden ze nog 18-20 dagen gevoed door de ouders. Braamsluiers zijn het talrijkst in duingebieden met doornstruwelen en kleinschalig boerenland met veel heggen. Grote bosgebieden worden gemedend. In stedelijk gebied bewoont de soort (schaars) parken en tuinen en dus ook onze volkstuin. Het voedsel bestaat uit insecten, spinnen, duizendpoten e.d., ook kleine slakjes en in de herfst ook bessen. Ze trekken in het najaar in Zuidoostelijke richting naar de Balkan, en vliegen dan via Israël en Egypte naar Oost-Afrika. Vanaf half juli trekken ze weg, met de piek in eind augustus, begin september. De terugtrek komt al vroeg op gang (eind januari), maar de meeste Braamsluiers gaan pas in maart, begin april. Mannetjes komen 5-10 dagen eerder aan in het broedgebied. Aankomst in Nederland is vooral half april-half mei. De Braamsluiper is een nachttrekker. Tijdens de vogelinventarisatie heb ik de Braamsluiper slechts 1x horen zingen en was dus in de broedtijd wel aanwezig op ons volkstuinencomplex.

Langs de randen...

... van het volks-tuin-park loop ik mijn 'rondje'. Het is zo'n dertig graden en ik vraag mij af of mijn inzet voor *Groen Thurlede* niet te ver gaat. Ik geef mijn ogen goed de kost om plekken te bekijken waar ik eerlijk gezegd nooit kom. De wandeling duurt dik een uur, maar dat wordt ook veroorzaakt doordat ik af en toe stilsta om foto's te maken.

Er staat een verfrissende oostenwind met tot gevolg dat de vliegtuigen luidruchtig boven mijn enigszins kalende hoofd opstijgen, ik de treinen over de spoorbrug van de Poldervaart hoor razen en het geruis van rijksweg A-20 in mijn oren klinkt. Tot zover de geluiden, Nu de rustieke beelden van het groene Thurlede. De meeste huisjes en tuinen maken een verzorgde, vriendelijke indruk en de bewoners zitten lekker lui onder de parasol of luifel te relaxen.

Ik vind het altijd leuk als je via zo'n bochtje van een doolhof op een erf kan komen. Niet dat ik het doe natuurlijk. De entree van de tuinen is überhaupt heel verschillend. Ik heb al eens in deze column geschreven over de tuinhekjes en de slechte staat waarin ze vaak verkeren. Mijn hoop dat de eigenaren subiet tot het opknappen waren overgegaan, blijkt uiteraard ijdel. En dan de nummerbordjes... Vaak helemaal afwezig en soms moet je erg zoeken. Niet handig in geval van nood....

Tuinhuisjes zijn er in verschillende vormen en kleuren. Ik zie bijvoorbeeld een huisje in echt (!) groen met rode deuren, waar ik blij van word. En in blauw en roze-geel-lila en het traditionele bruin, maar de meeste hebben een nette grijs tint. Zo te zien (als leek) worden de tuin huisjes goed onderhouden, iets waar het bestuur van de volkstuinvereniging ook terecht veel waarde aan hecht. De bewoners zijn soms zo verknocht aan hun eigendom, dat ze een leuke spreuk ophangen zoals "Home is where the hugs are".....

Ik verlaat het oostelijk parkdeel en werp nog een blik op de Oekraïense vlag, die aan het hek is bevestigd. Over vlaggen gesproken; langs de doorgaande weg van Thurlede heeft een tuinder de Nederlandse vlag ondersteboven opgehangen. Of de tuinder heeft geen flauw idee wat stikstof met ons doet, of hij/zij is gewoon een boer(in) of beide. Enfin, laat ik mij niet ergeren. Het is hoogzomer en ik wandel in alle vrijheid op mijn Thurlede.

Thijs

Thurleven

De commissie groenactiviteiten gaat verder met vers bloed

De commissie groenactiviteiten organiseert tuingerelateerde activiteiten. Afgelopen periode deden wij een oproep voor nieuwe leden voor deze commissie. Dat heeft tot versterking geleid en daar zijn we blij mee! De commissie bestaat nu uit: Mieke (tuin 104), Fatemeh (tuin 69), Anja (tuin 39), Erika (tuin 238), Karin (tuin 130), Marleen (tuin 7) en Ada en Marjolein (tuin 34). Voor dit najaar staan er weer twee leuke activiteiten op de agenda (zie pagina 14) en we zijn al bezig om voor 2023 een mooie groenactiviteitenkalender te maken.

Met de uitbreiding van de commissie kunnen we in *Groen Thurlede* ook meer aandacht geven aan onze activiteiten: een terugblik op activiteiten die geweest zijn, de agenda voor de komende periode. Ook zetten we in ieder nummer een plant met bijzondere eigenschappen extra in het zonnetje. Met in dit nummer de vrees van iedere tuinier, ook wel bekend als tuinmansverdriet: Het zevenblad. We hopen dat we veel (nieuwe) tuinders gaan ontmoeten bij de groenactiviteiten. Mis je iets? Of heb je nog ideeën? Of wil je gewoon wat vragen? Laat het ons weten! Je kunt ons mailen op: communicatie.svthurlede@gmail.com. En voor degenen die niet mailen, er staat nu ook een 'ideeën box' in de tuinwinkel. Hier kun je je vragen en ideeën ook aan ons kwijt en uiteraard kan je ons ook regelmatig vinden op onze tuinen. Je hebt nu ons nummer.

Terugblik Open tuinen middag op zaterdag 25 juni

Op zaterdag 25 juni organiseerden we voor het eerst een Open tuinen middag. Zowel tuinders als andere geïnteresseerde Schiedammers konden die middag de tuinen van in totaal zestien tuinders bezoeken. Helaas was het weer deze zaterdagmiddag niet geweldig, maar het was gelukkig wel droog. En, mede door een persbericht aan het Nieuwe Stadsblad, konden we ook de nodige bezoekers van buiten verwelkomen. De tuinen aan de oostkant werden helaas minder goed bezocht, dus daar gaan we voor de volgende editie iets op bedenken. Want dat we dit volgend jaar weer gaan doen, dat staat vast! De rondleidingen, gezellige praatjes, de hapjes en drankjes (zoals de zevenbladpesto van Marian), waren de moeite waard. Alle bezoekers gaven aan dat ze eigenlijk tijd te kort kwamen en niet alle tuinen konden bezoeken. Ook dit punt nemen we mee naar de editie van 2023.

Na afloop sloten we de middag af met een wandeling langs een aantal deelnemende tuinen met de tuinders die dat nog wilden, met aansluitend een borrel en een hapje op een van de tuinen. Daar werden de ervaringen van de middag gedeeld, net als wat foto's en al ideeën voor een volgende editie. En eindigden we alsnog in een plensbui... Maar we propten onszelf allemaal in het tuinhuisje, en hadden het gezellig met elkaar. Iedereen leerde ook weer een aantal nieuwe mensen kennen, en dat is natuurlijk altijd een mooie bijvangst.

Duurzaam tuinieren; maak je eigen turfvrrije potgrond

Ada de Vette | Commissie natuurontwikkeling en groenbeheer

Kan je je voorstellen? Er is een mooi natuurgebied. En dat gebied wordt afgegraven. Alle planten en dierenleven in het gebied worden vernietigd en voor lange tijd is er een woestijn, waar niets meer groeit. Kan je je voorstellen dat dat bijvoorbeeld in het Midden Delflandgebied zou gebeuren? Als je de trein naar Den Haag pakt, zie je geen groene weilanden meer, maar alleen een vlakte met zwarte smurrie. Die nog stinkt bovendien.

Niet voor te stellen toch? En dat is toch precies wat er gebeurt voor de potgrond die wij gebruiken. Weliswaar niet bij ons om de hoek, maar wel in een aantal Europese landen. Zeventig tot honderd procent van de potgrond bestaat namelijk uit veen. En ook in tuinaarde en compost wordt bijna altijd veen verwerkt. Om aan dat veen te komen, worden in een aantal landen, zoals Duitsland, Estland, Finland, Ierland en Letland hoogveengebieden afgegraven. Dat vernietigt de natuur, inclusief alle bijzondere dieren en planten die er leven. Ook komt er veel CO2 bij vrij, en dat zorgt voor een versnelde opwarming van de aarde.

Maak zelf potgrond

In het kader van duurzaam tuinieren is het dus beter om zelf je potgrond te maken. Dat kan je als volgt doen. Meng twee delen tuingrond met een deel compost. Je kunt ook je oude potgrond hergebruiken en vermengen met compost. Compost kan je heel eenvoudig zelf maken door een composthoop op te zetten. Het bespaart je kruiwagenritten naar de gezamenlijke tuinafvalhoop en het is dus een goede manier om van je tuinafval af te komen. Het najaar is een prima periode om na te denken over de plek van je composthoop, en die plak klaar te maken (met bij voorkeur twee of drie compartimenten). In het vroege voorjaar ga je materiaal toevoegen op de composthoop (zie artikel 'de grond als basis: maak een composthoop').

Bladaarde: boordevol voedsel voor je planten

Bladaarde is eigenlijk ook heel simpel te maken. Verzamel in de herfst goed verteerbare bladeren van bijvoorbeeld berken of eiken en maak er berg van in een hoek van je tuin. Dek af met gaas, of zet er gaas omheen, zodat het blad niet wegwaait. Al vrij snel zal de hoop vol regenwormen en andere diertjes en schimmels zitten, die de bladeren in minder dan een jaar tijd afbreken tot rulle, vruchtbare aarde. Ideaal als mulch om de bodem mee te bedekken en je planten mee te voeden.

Composthoop gemaakt van pallets

Turfvrrije potgrond kopen

Er zijn mengsels met kokosvezels en compost in de handel. Dat noem je turfvrj. Turf is de gedroogde vorm van veen. Turfvrj potgrond is op steeds meer plekken te koop, maar helaas nog niet overal. Ik vraag daarom in het tuincentrum altijd naar turfvrj potgrond, in de hoop dat er bellen gaan rinkelen, waardoor het aanbod wordt vergroot.

De grond is de basis; maak een composthoop

Ada de Vette | Commissie natuurontwikkeling en groenbeheer

Wie tuiniert, maakt afval. Dat wil zeggen: tuinafval. Je kan dit afval natuurlijk meegeven aan de plaatselijke reinigingsdienst. Beter voor de tuin en handiger voor jezelf is het om het te composteren. Niet alleen tuinafval kan je op een composthoop verwerken, maar ook allerlei fruit- en groenteafval uit je keuken. Zelfs papier en karton kan je erop kwijt. Maar alles met mate natuurlijk. Composteren verkleint niet alleen de afvalstroom, het levert ook een nuttig eindproduct op. Compost is humusrijk en daarom bruikbaar als bodemverbeteraar voor je tuin. Of je nu zand- of kleigrond hebt, op alle grondsoorten is compost goed voor het verbeteren van de structuur.

Heb je nog geen composthoop, dan kan je nu alvast gaan bedenken waar je die kwijt zou kunnen in je tuin. De vroege lente, van februari tot april, is de ideale periode om een composthoop op te starten. Hoe groot die composthoop moet worden hangt af van de grootte van de tuin. Maar in het algemeen geldt, hoe groter de hoop, hoe sneller het materiaal dat je verzamelt composteert. Een grote composthoop ontwikkelt binnenin namelijk meer warmte (tot wel 60 graden Celsius) dan een kleine. Een maat van minimaal 1 kubieke meter is ideaal.

Hoe bouw je een composthoop op

Je begint met het verzamelen van grof materiaal (snoeihout of plantenstengels). Dit vormt de onderste laag, die in contact moet staan met de grond. Een composthoop bouw je dus liever niet op tegels. Daarna bouw je de hoop in laagjes op, door verschillende soorten afval af te wisselen. Voor een goede structuur en voldoende luchtigheid vermeng je zoveel mogelijk 'groen' en 'bruin' afval.

'Groen afval' is keukenafval en vers tuinafval (grasmaaisel, onkruid, planten, etc.). 'Bruin afval' is snoeihout, herfstbladeren, gedroogd grasmaaisel, papier, etc.

De composthoop omzetten zorgt voor snellere vertering

Na enkele weken zet je de composthoop om, dat wil zeggen: je keert hem om, zodat alles door elkaar gemengd wordt. Dat keren zorgt ervoor dat zich meer warmte ontwikkelt in de composthoop. In de composthoop zitten namelijk bacteriën die zuurstof nodig hebben. Als de temperatuur sterk gaat dalen, is dat een teken dat de activiteit van de zuurstofminnende bacteriën afneemt. Dan is het tijd om de composthoop om te zetten. Hierdoor komt er weer zuurstof in de organische massa en dat versnelt de vertering. Als alles goed gaat is de eerste compost na ongeveer zes maanden klaar voor gebruik. Als je de ruimte hebt, dan maak je twee of drie composthoven naast elkaar. Dat vergemakkelijkt het omzetten van de compost. Een composthoop die goed is opgebouwd en op de juiste plek staat, hoort niet te stinken. Een composthoop zet je niet in de volle zon en ook niet in de schaduw. Ongeveer drie uur zon op de hoop is het beste.

Kijk ook eens op de website van Ada. <https://buitenskamers.wordpress.com/>

bruin afval (koolstof)	'groen' afval	niet op de hoop
versnipperd niet glanzend papier en karton (de meeste drukinkt is tegenwoordig plantaardig)	afgemaaid gras	vlees en botten
hooi en stro	eenjarige onkruiden	gekookte groenten
takken en twijgen, klein gemaakt	paardenmest	overblijvende onkruiden en hun zaden
dode bladeren (inclusief thee blaadjes)	groenteschillen, inclusief sinaasappelschillen van biologische afkomst	brood, gekookte rijst, enz.
houtsnippers	kippenmest	zieke planten
eierschalen		huisdierenafval

Welkom

Tekst en foto: Ellen Boonstra-de Jong

Cor Tettero is inmiddels alweer vier jaar beheerder van ons verenigingsgebouw. Het hele jaar door staat hij, samen met Corrie de Bruyne, op woensdag-, vrijdag- en zaterdagmiddag achter de bar. Hij doet dat helemaal vrijwillig en dat valt hem allerm minst zwaar omdat hij zijn hart heeft verpand aan Thurlede. De liefde voor een rijk verenigingsleven wil hij daarom graag overbrengen op alle tuinders. "Loop eens binnen," luidt zijn boodschap, die hij vooral richt aan de tuinders die de weg naar het verenigingsgebouw nog niet hebben gevonden. "Je hoeft er niks te kopen en de gezellige sfeer die er hangt is gratis te consumeren. Welkom dus!"

Beheerder van een verenigingsgebouw word je niet zomaar. Cor moest een pittige cursus volgen met ter afsluiting een al even pittig examen. Het SVH Diploma Sociale Hygiëne is verplicht, ook als je als vrijwilliger het verenigingsgebouw beheert waar alcoholische dranken worden verkocht. "Er kan altijd een controleur langskomen en als er iets niet klopt, dan loopt de eerste boete direct in de papieren. De vereniging moet dan 10.400 euro betalen," aldus Cor. Hij is zich bewust van de grote verantwoordelijkheid die hij heeft. "Daarom ben ik direct en streng in de handhaving van de regels. Zo mogen in het verenigingsgebouw geen zelf meegebrachte etenswaren worden genuttigd." Streng, maar rechtvaardig. Dat past bij Cor en omdat hij in zijn werk, "ik werk uitsluitend 's nachts" verantwoordelijk is voor de veiligheid als er aan het spoor wordt gewerkt, weet hij hoe hij de juiste toon moet aanslaan om ervoor te zorgen dat mensen bereid zijn om naar hem te luisteren. Die ervaring komt goed van pas als beheerder van het verenigingsgebouw, waar hij overigens zelden of nooit op hoeft te treden. Tijdens de avond waarop ik Cor spreek,

druppelen vele tuinders binnen om met elkaar te darten en hoewel ik geen talenten heb voor het darts spel, voel ik me welkom en geniet van de saamhorigheid en gezelligheid en begrijp heel goed dat Cor dit mooie gebouw beschouwt als het kloppend hart van het complex.

Heel lang geleden

De liefde van Cor voor Thurlede begon 55 jaar geleden. "Een oom en een tante hadden hier een tuin, waar we een keer twee weken gebruik van mochten maken. Mijn ouders waren zo enthousiast dat ze ook een tuin wilden. Ze hebben achttien jaar op de wachtlijst gestaan voordat ze tuin 38 bemachtigden. Toen mijn moeder overleed heeft mijn vader de tuin opgezegd, waar hij spijt van kreeg en terugkwam." Uiteindelijk kreeg hij tuin 107 en daar tuiniert Cor nu. De hele zomer verblijft hij er met zijn vrouw. Hun drie kinderen zijn inmiddels groot, maar nog steeds zo verknocht aan de tuin dat het ondenkbaar is dat hij die ooit opzegt.

Het valt Tettero op dat het nu zo rustig is op het complex. Dat was vroeger wel anders en speelden er 's zomers overal kinderen met elkaar en was het een stuk drukker in het verenigingsgebouw. Zo komen we te spreken over het imago van het verenigingsgebouw. Waarom weten relatief weinig mensen de weg naar het gebouw te vinden? "Misschien bestaat het beeld dat hier alleen maar zuipers komen en dat dit tuinders weerhoudt om hiernaar toe te komen, maar dat beeld klopt niet. Hier komen vooral mensen die het gezellig vinden om medetuinders te ontmoeten, wat te drinken op het terras of een kaartje te leggen, te darten of te biljarten. Daar maken

ook mensen buiten het complex gebruik van, zoals een groep wandelaars die iedere zaterdagmiddag na afloop van hun wandeling aan komen waaien en zich hier ontspannen met een drankje en een hapje."

Kom erbij

Met achter de bar staan is het werk van beheerder nog lang niet klaar. Cor is ook verantwoordelijk voor de inkoop en de administratie. "Ik ben op de centen en er komt geen leverancier waren afleveren voor de ene vrieskist die hier staat. Daarom haal ik zoveel mogelijk wat hier verkocht wordt zelf op en ik houd de aanbiedingen nauwlettend in de gaten. Als de kratten bier in de aanbieding zijn, ga ik er zelf op af. Dat spaart veel geld uit, zodat we hier een pilsje nog steeds aan kunnen bieden voor 1.50 euro." Het op de centen passen geldt ook voor de aanschaf van het biljart. "Daar wordt optimaal gebruik van gemaakt en het is een echt professioneel biljart met zware leistenen. Ik vond hem op Marktplaats in Pijnacker. De eigenaar had voor zijn biljart in de tuin een tuinhuis laten bouwen. Toen hij overleden was, zetten de nabestaanden het biljart op Marktplaats. Het ding was zo zwaar dat we hem met zeven man moesten vervoeren naar ons verenigingsgebouw." Tettero prijst zich gelukkig dat hij tijdens de activiteiten in het verenigingsgebouw, naast de onmisbare Corrie de Bruyne en haar man John, een beroep kan doen op een stuk of zeven vrijwilligers die helpen achter de bar, maar toch is hij nog naarstig op zoek naar een vrijwilliger. "Ik zou erg blij zijn als er zich een tuinder aanmeldt die op een vaste dag achter de bar wil staan. Voor alle duidelijkheid," zo voegt hij eraan toe, "geldt dit vrijwilligerswerk niet als werkbeurt." Waarom het werk achter de bar zo aantrekkelijk is? "Het contact dat je opbouwt met de gasten. Het leven wordt hier besproken en het gebeurt nogal eens dat gasten hun hart uitstorten bij degene die achter de bar staat. Een beetje sociaal werker ben je ook."

Hoewel de plannen nog niet concreet zijn, verheugt Cor zich op de verbouwing van het terras. "Het is de bedoeling dat er een houten overkapping wordt aangebracht en dat er richting het water een tuin komt, zodat mensen zicht hebben op het water, want dat is waarom er al borden staan met de tekst "terras aan het water". Dit moet ook wandelaars stimuleren om gebruik te maken van het terras. Toekomstplannen genoeg dus en voegt Tettero er tenslotte aan toe. "Als er tuinders zijn met goede ideeën of eens een workshop willen geven in het verenigingsgebouw, kunnen ze bij mij terecht. Welkom!"

Haringparty 2022

Eén van de leukste evenementen: De haringparty. Elk jaar groeit de opkomst. Voor de mensen die geen haring lusten is er een broodje zalm of makreel. Lust je geen vis, de kantine levert – zoals altijd – heerlijke warme snacks.

We hebben dit nu (3 juli) voor de derde keer gedaan. Het bezoekersaantal nam toe van 50 het eerste jaar naar dit jaar 150. We hadden nu voor 100 mensen tafels, parasols en stoelen gehuurd en dan is ook nog het kantine-meubilair beschikbaar. Het weer was ideaal en alle stoelen raakten bezet met enthousiaste mensen. Ook waren er tuinders van de Vijfsluizen. Vorig jaar waren we uitverkocht om 3 uur en dit jaar om 5 uur. Er was geen grammetje vis meer over. Het kon ook niet anders. We hadden superharingen schoongemaakt, waar je bij stond. En dan voor 1 euro per stuk, met een broodje voor 1,25 euro. Waar vind je dat nog? Het was jammer dat we er met de inkoop toch weer naast zaten. We hadden al 50 procent meer ingekocht dan vorig jaar. Toch moesten we ongeveer 10 klanten teleurstellen, die tegen 17 uur nog wat wilden meenemen om op de tuin op te eten. De kosten die wij voor dit evenement maken worden grotendeels door de opbrengst gedekt. Verder passen we iets bij van het oud ijzer geld en levert de kantineverkoop extra op. Voor het bestuur is het heel bevestigend om te zien, hoe de tuinders gemoedelijk bij elkaar gebracht, sociale contacten leggen. Nu wordt het haring schoonmaken door de voorzitter, zijn zus en broer gedaan. De laatste twee zijn geen lid en zullen niet altijd beschikbaar zijn. Het zou dan ook een uitkomst zijn als er onder de leden iemand is, die wij kunnen inschakelen wanneer nodig. We zien alweer uit naar volgend jaar en ontvangen graag jullie suggesties om dit evenement nog verder te verbeteren!

Henk Steenbergen I voorzitter

Bomenleed

Henk Steenbergen | voorzitter

Zoals jullie ongetwijfeld weten, wordt er nogal eens geklaagd over hoge - zon stelende - bomen. Soms overdreven, maar vaak wel terecht. Vooral in die gevallen, waar alleen in hoogzomertijd de zon hoog genoeg komt om de tuin te belichten, terwijl in het voor- en najaar de zon niet hoog genoeg komt en de tuin erg donker blijft.

Soms is dat zo erg, dat de tuin moeilijk te verkopen is. Zo houdt de bomenkwestie ons bijna wekelijks bezig en zijn de gewenste oplossingen vaak niet mogelijk. Het gemeentebestuur (kapvergunningen) en de bemoeienis van de "Schiedamse bomenridders" maken het vaak onmogelijk om hinderlijke bomen weg te halen.

Nu is het een paar keer gebeurd dat bomen zo scheef groeiden dat ze bij harde wind om dreigden te vallen. Ik was er altijd van uit gegaan dat de lange en diepgaande wortels dit niet gemakkelijk lieten gebeuren. We hebben echter weer gezien dat bij één van onze tuinders een boom scheef achter het huisje bij een beetje wind het maaiveld aan de voet optilde. Deze boom is gelukkig op tijd door Irado verwijderd. Mijn misvatting over die diepgaande wortels wil ik even toelichten.

Eiken en beuken kunnen lange wortels hebben. De aanwezigheid van water is bepalend. De meeste bomen kunnen meer dan 50 meter hoog worden en wortelen tussen de 50 en 100 centimeter. Berken, populieren en naaldhout hebben kortere wortels en blijven ook in waterrijke bodem wortelen binnen de 50 en 100 centimeter. Voor ons complex met een waterrijke bodem betekent dit dat de bomen doorgaans ondiep wortelen en dat harde wind voor de meeste bomen risicovol is. Houd bij harde wind uw bomen in de gaten en kijk of aan de voet van de boom de grond niet wordt opgetild.

Spreekuur bestuur

Wilt u het bestuur persoonlijk spreken? Dat kan. Mail naar bestuur.svthurlede@gmail.com en we maken zo snel mogelijk een afspraak met u. Het maandelijkse inloopsprekuren is i.v.m. gebrek aan belangstelling vorig jaar vervallen.

Lood in onze bodem?

Jean van de Polder | secretaris

Afgelopen winter heeft een gespecialiseerd bedrijf in opdracht van de gemeente Schiedam onderzoek gedaan naar het loodgehalte in de bodem op ons complex. Aanleiding voor dit onderzoek was het gevaar die met name jonge kinderen van onder de 6 jaar kunnen lopen als zij in aanraking komen met grond met te hoog loodgehalte. De risico-inventarisatie richtte zich op moestuinen (waarvan groenten gegeten worden) en de speelplaatsen. Lood kan in de bodem gekomen zijn door de ophoging van ons terrein met vervuilde grond voor de aanleg van Thurlede en het gebruik destijds van vervuilde paardenmest. Bij tientallen tuinen en onze speelplaatsen zijn begin dit jaar bodemonsters genomen. Dit resulteerde in een rapport van 73 pagina's vol met ingewikkelde teksten en heel veel tabellen die uw bestuur niet helemaal heeft gelezen, laat staan begrepen.

Uit de wel leesbare toelichting bleek het resultaat gelukkig erg mee te vallen: slechts bij een viertal tuinen op oost werd een loodgehalte gevonden, wat weliswaar niet alarmerend was, maar wel zo 'verdacht', dat er aanleiding was voor een tweede, uitgebreider onderzoek. Gelukkig gaf dit onderzoek aan, dat gevonden loodwaarden toch onder de norm lagen en er dus geen aanleiding was tot drastische maatregelen zoals het afgraven van tuinen. Dus niks aan de hand, zo blijkt.

Groene activiteiten

Commissie natuurontwikkeling en groenbeheer

Snoeiworkshop door Miranda Verstraeten van de Groene Raat. Miranda beantwoordt je snoeivragen en demonstreert op een aantal tuinen hoe je je bomen en struiken het beste kunt snoeien. Geef vooraf je snoeivraag door, zodat Miranda zich goed kan voorbereiden. De deelname is gratis. De datum is nog niet bekend. Houd je mailbox in de gaten.

Op 11 december geeft José de Bruijne (je hebt haar werk misschien gezien tijdens de plantenruilbeurs in mei) een workshop keramiek. Onder haar begeleiding ga je een voorwerp boetsen dat je kunt gebruiken in je tuin. Een oorwormenpotje bijvoorbeeld. In januari volgt een dagdeel waarbij je het voorwerp aflagzuurt. Kosten 15 euro.

De idealist

Henk Steenbergen | voorzitter

Toen ik 14 jaar geleden mijn tuin kocht heb ik de helft van de mooie siertuin omgezet in moestuin. Ik heb er struiken en bomen uit gehaald er bonenstokken en erwtengaas voor in de plaats gezet. Ik deed dit niet zonder reden. Ik maakte me zorgen over de artikelen die ik las over genetische manipulaties van voedingsgewassen. Een van de hoofdrolspelers was Monsanto. Dit bedrijf had ontdekt, dat je de maisplant zo kon ombouwen dat het gewas het door hen gemaakte onkruid gif "Roundup" kon verdragen. Dat de varkens en kippen slechts met tegenzin deze mais aten, werd niet van belang geacht.

Een ander bericht minstens zo aanmoedigend om je eigen groenten te verbouwen ging over de voedingswaarde. Hierbij moet je denken aan de mineralen en vitamines die ons gezond houden en die voornamelijk in de vorm van eetbare gewassen op tafel komen. Dit bericht betrof een studie naar de uitputting van de landbouwgrond tussen 1940 en 1991. Wat de boer in de grond stopt en wat hij er uit haalt middels de gewassen moet in balans blijven. Wel, en schrik niet, dit mankeert er in vergelijking met de toestand in 1940:

Mineralen	Percentage
Natrium	- 49%
Kalium	- 16%
Magnesium	- 24%
Calcium	- 46%
IJzer	- 27%
Koper	- 76%

Dit zijn slechts een paar stoffen die ons gestel in vorm houden. Eén van de recente ontdekkingen is Selenium waarvan we nu slechts nog maar een vijfde deel binnen krijgen. Het is aangehouden dat die stof ons kan beschermen tegen Covid.

Ik was naïef en dacht binnen een paar maanden een schuur vol te oogsten en geen AH groenten meer nodig te hebben. Ik ga u niet vervelen met al mijn mislukkingen. Ik volsta met: "De slakken, koolwitje, woelmuizen, wortelvlieg en duiven hebben gewonnen

Op 23 juli stond er een tent bij het verenigingsgebouw. Kinderen van Thurlede brachten er de nacht door. Maar eerst patat natuurlijk!

Japanse duizendknoop

Tussen Vlaardingingen en Schiedam staat een flinke bos van de Japanse duizendknoop. De gemeente heeft er een waarschuwbord bij geplaatst. Ook het bestuur heeft al eens een oproep gedaan om melding te maken als je in je volkstuin deze exoot tegenkomt. Je herkent de Japanse duizendknoop aan het frisgroene blad. 's Zomers krijgt hij rode nerven, en van augustus tot oktober heeft de plant witte bloemen. De bladeren staan om en om aan een kant aan de stengel, die in een soort zigzag vorm loopt. De stengels zijn hol van binnen, en hebben aan de buitenkant rode vlekjes. De sterke wortels kunnen wel drie meter lang worden. Het kan zelfs groeien in kieren, scheuren en holle ruimtes en beschadigt daarmee gebouwen, leidingen en wegen. Ook verdringt de plant op den duur andere plantensoorten.

Teken in je gazonnetje

Tegen de verwachting in blijken teken zich ook op te houden op korte grassprietjes. Dat hebben mensen van de Wageningen Universiteit ontdekt. Weliswaar komen teken in een gazonnetje veel minder vaak voor dan in het bos, maar een gewaarschuwd mens telt voor twee.

De vos

Indien onbestelbaar: Laagland 7, 3121 TA Schiedam

Eerst wilde ik het niet geloven, maar omdat ik het nu al van zoveel tuinders heb gehoord, moet het wel waar zijn. Er loopt regelmatig een vos rond op Thurlede. Vooral tuinders die blijven slapen op de tuin, zeggen de vos wel eens tegen te komen als ze een avondwandeling maken. Wil je meer weten over de vos? Hieronder staan de belangrijkste weetjes.

Wist je dat?

- De vos een hondachtige is?
- In het wild vossen maximaal 12 jaar worden?
- Hij een dikke, lange staart vaak met een witte punt heeft? De wintervacht is veel dikker dan de zomervacht.
- De vos goed hoort en ruikt? Maar hij ziet niet zo goed.
- Naast de egel, de vos één van de belangrijkste verkeersslachtoffers onder onze zoogdieren is?
- Je een vos nooit aan moet raken? Hij kan zich bedreigd voelen en gaan bijten. Hem eten geven is ook niet verstandig.
- Vossen nachtdieren zijn en het liefst 's nachts jagen? Dat doen ze in hun eentje.
- Een vos bijna alles lekker vindt? Het liefst eten ze woelmuizen, hazen, en konijnen, maar ook kevers, regenwormen, egels, konijnen, vogels, insecten, eieren, bessen, afgefallen fruit, aas en afval vinden ze heerlijk.

Zie je de vos al kijken naar het koekemantje? Eet de vos hem op? Dit boek is al heel oud en heel spannend.

Als je over de Rotterdamsedijk de stad Rotterdam in rijdt, staat daar een enorm groot beeld van een vos. De vos vind je tegenover de Nicolaasschool aan de Korfmakersstraat.

